

Tanka: poesia del Japó en clau minimalista

DANI VIVERN

Els japonesos han cultivat des de fa segles una praxi artística que té molt a veure amb la comprensió i representació de la natura per la via ràpida, és a dir, per un impressionisme *avant la lettre*. Podríem qualificar-lo també de minimalisme o, si ens remetem a uns pocs segles abans, de conceptisme portat al límit. Les formes poètiques clàssiques japoneses adopten la forma del haiku i de la tanka, uns poemes de poques síl·labes —5-7-5 i 5-7-5-7-7, respectivament— que solen condensar una sensació provocada per un fenomen natural, en el cas del haiku, i més centrada en les emocions, en el fet de reviu una relació o trobada amorosa, en el cas de la tanka. Poetes de moltes altres cultures ben allunyades de la japo-

nesa, com els anglosaxons o, com en el cas de Catalunya, Carles Riba —per esmentar un autor nostrat—, han fet aproximacions a aquestes formes poètiques aparentment fàcils però de molt subtil i delicada confecció, que contrasta amb la seva potència evocadora.

A *Cent de cent*, Jordi Mas, llicenciat i doctor en traducció per la UAB i professor en aquesta mateixa universitat a l'Àrea d'Estudis de l'Àsia Oriental, ens presenta la seva traducció d'una antologia poètica —*Hyakunin isshu*— elaborada per Fujiwara no Teika, poeta i crític japonès, l'any 1235. Cal tenir present que Fujiwara hi recopila no solament les tankes més reeixides del seu temps, sinó que es remunta al segle VII, període en el qual es considera que

Cent de cent (Hyakunin isshu)

a cura de Jordi Mas López
Edicions Vitel·la.
Bellcaire d'Empordà, 2011. 194 p.

va néixer aquesta forma expressiva. No és l'únic recull d'aquell període, però sí el de més èxit i prestigi.

Per al lector occidental, la descoberta d'aquesta poesia tan impressionista no representa únicament un plaer literari poc habitual, sinó la immersió en un univers en què el vers, la contemplació i el joc d'atzar —sí, ho heu llegit bé— formen part d'un tot indèstria-

Entre Hobbes i llops

ANNA CARRERAS

Sovint llegim un llibre (amb més o menys interès) i al cap de poc ja pactem amb altres universos que ens fan desprendre el precedent. No és el cas de *Fauna animal*: aquest llibre no se'l podran treure del cap. La veu de Bardera remou l'inconscient, i ho fa a pèl. Potser és pel lèxic (el joc que sembla espontani però que té múltiples lectures); qui sap si pel tint permanent d'un realisme brut i macabre que fa les delícies dels sarcàstics i dels fora-norma; o per la salvatgia en equilibri amb l'estirabot de càndida tendresa/tristesia. Potser atrau per la reconstrucció d'un món atàvic i, per què no, per la destresa en reproduir un microclima naturalista. *Fauna animal* és irreverent, antropològic i obscenament ben escrit. Una primera part de contes breus (d'infantesa, de brutalitat, de descoberta i d'aprenentatge de la malícia

adulta) és acarada a una segona part —en efecte mirall multiplicat— de contes més llargs (d'adolescència, de cinisme, d'experiments). Tots contenen el record «potser deformat» de la vida viscuda, un motiu «apte per fer-ne literatura» i, a l'epicentre, el protagonista avisa: «jo no era com els altres nens». Potser per això es disfressa de condó usat... Però l'escenari sí que és sempre el mateix: el món rural que xoca sense contemplacions amb la urbanitat vista com un protocòsmos immadur. Caliquenyos, espartenyos i pallers d'uns personatges histriònics amb noms impossibles: Amadeu Menjagossos, Maria Lestreta, Miquel Ullviu, Maurici Xotes. *Fauna animal* és una reiteració essencial per fer de la faula clàssica (l'homofonia no és gratuïta) una finestra oberta a la reflexió i al gaudi més groller (en tant que primitiu i essencial). Més enllà

DAMIÀ BARDERA POCH

Fauna animal

El Cep i la Nansa,
edicions (La Cram, 14), 156 p.

d'una prosa que amalgama poesia, tensió, filosofia i dinamisme, el llibre investiga i dessacralitza la condició humana amb tots els seus uts i els seus pocs ets. Caceres indiscriminades, la mà de morter que aixafa el cap de la serp, mosques d'ales arrencades, cadells de gat encastats contra la paret, vaques electrocutades, gallines neuròtiques i hámsters torturats. L'ultratge no només s'aplica d'humà a animal. Els escorpins respiren «el verí de la mirada humana», i l'animal que costa més d'extrafer és la Persona. Agraïm a Damià Bardera aquesta plantofada tan ben donada.